

MURSI'NİN ÖLDÜRÜLMESİ VE “YENİ ORTADOĞU” DÜZENİ

Kadriye Sınmaz

İNSAMER

İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Sınmaz, Kadriye. “Mursi'nin Öldürülmesi ve “Yeni Ortadoğu” Düzeni”, İNSAMER, 18.06.2019.

 Analiz

Modern Mısır tarihinde seçimle iş başına gelen ilk ve tek kişi olan Muhammed Mursi, darbeci Sisi rejiminin mahkemesinde hayatını kaybetti. 17 Ağustos tarihindeki 20 dakikalık savunmasının hemen akabinde fenalaşan Mursi, altı yıllık hukuk ve yaşam mücadelesini vicdanlı insanlara miras bırakarak hayat yolculuğunu tamamladı.

Mursi'nin ölümü, insan hakları örgütleri ve aktivistlerinin hapisanelerdeki zor koşullara dikkat çekerek Sisi rejimine çağrılarda bulunmasına rağmen hiçbir adım atmayan dünya kamuoyunun gözleri önünde peyderpey gerçekleşti. Özgürlüğün ve eşitliğin temsilcisi olduğunu iddia eden Batı ülkeleri ne daha önce dile getirilen hukuksuzlukları ne de Mursi'nin ölümünü yeterince önemli görmedi. Sisi rejimini kınamaktan bile aciz kalan Batılı liderlere karşın, Türkiye ve Katar en sert tepkiyi dile getiren iki ülke oldu.

3 Temmuz 2013'de Abdülfettah Es-Sisi liderliğinde gerçekleştirilen darbenin hemen ardından tutuklanan Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi'6 senedir Akrep/Tora hapisanesinde tek kişilik bir hücrede tutuluyordu. Bu altı senelik sürede ailesiyle sadece üç defa görüşmesine izin verilen Mursi, yetersiz ve sağlıksız hapisane koşullarıyla mücadele ediyordu. Şeker ve yüksek tansiyon hastası olan Mursi düzenli bir tedaviye ihtiyaç duymasına rağmen profesyonel bir sağlık hizmetinden men edildi ve sağlık durumu günden güne kötüye gitti. Özellikle son birkaç yılda birçok defa baygınlık geçirdiği ve sağlık problemlerinin hayatı boyutta olduğu farklı kişi ve kurumlarca ifade edilmişti.

Muhammed Mursi'nin vefat etmeden hemen öncesinde ülkesi adına oldukça önemli sırları bildiğini söylemesi, vefatın hapisanede değil mahkemede birçok kişinin önünde gerçekleşmesi gibi durumlar bir suikast

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

ihtimalini güçlendirmektedir. Uluslararası ve tarafsız bir komisyon tarafından incelemeye izin verilmediği için Mursi'nin ölümü her daim şaibeli olarak anılacaktır. Sisi rejimi tarafından bir suikast yapılmış olsa da olmasa da Mursi'nin ölümü tüm dünya kamuoyunun gözleri önünde gerçekleşmiş bir cinayettir.

Mursi, Haziran 2012'de Mısır cumhurbaşkanlığı makamını devraldı. Fakat bu dönemde Mısır, yıllarca süren asker kökenli kişilerin yönetimi altında yozlaşmış, yolsuzlukların ve rüşvetin ayyuka çıktığı siyasi ve ekonomik göstergelerin alarm verdiği bir ülkeydi. Temsil ettiği İslami gelenek sebebiyle Batı ülkeleri ve İsrail tarafından temkinli karşılandı. Fakat o, 1981'den beri ilk defa İran'ı ziyaret eden Mısırlı siyasetçi oldu, 2012'de İsrail'in Gazze'ye saldırısı sırasında arabuluculuk için Obama yönetimi ile birlikte çalıştı. Çok yönlü bir dış politikayı benimsedi. Ülke içinde birçok yeni adım atmak istese de Mısır'da onlarca yılda yerleşmiş "derin devlet" onun hareket etme alanını kısıtladı. Keza henüz bir yıl gibi kısa bir sürenin ardından Batılı ülkelerin sessiz kalmak suretiyle, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin doğrudan desteği, ülke içindeki Selefî Nur Partisi, Ezher İmamı, Kıpti Kilisesi lideri gibi otoritelerin desteğiyle Sisi darbeyle Mursi'ye görevinden el çekti.

Darbenin akabinde hemen sokakları dolduran Müslüman Kardeşler mensupları ordunun tankları ve silahlarıyla karşı karşıya geldi. 14 Ağustos 2013'te yakın tarihte gerçekleşen en büyük katliam olan Rabia katliamı gerçekleşti, sadece bir günde 1000'den fazla kişi öldürüldü. Hızlı bir şekilde toplu tutuklamalar yaşandı, halihazırda Mısır hapishanelerinde 60.000 tutuklu bulunuyor. 2012-2014 yılları arasında 250'den fazla kişinin cinsel saldırıya maruz kaldığı tespit edildi. Mısır İnsan Hakları Cephesi'ne (EFHR) göre; 2013-2018 yılları arasında en az 2532 idam kararı alınmış, 165 kişi hakkındaki idam kararı infaz edilmiştir. Yetkili kurumlara on binlerce "zorla kaybedilme" dosyası ulaştırılsa da darbe rejimi tarafından bilgiye erişim engellendiği için sadece 1530'u belgelenebilmiştir.

Darbe karşıtı gösteriler esnasında, resmi ve gayri resmi gözaltı merkezlerinde ve hapishanelerde adam öldürme, yaralama, cinsel saldırı, zorla kaybedilme, işkencenin farklı türleri (elektroşok, psikolojik işkence, taciz ve tecavüz, cezaevi koşullarının işkence yöntemi olarak kullanılması gibi) gibi uygulamalar BM Roma Statüsü 7. Maddesi uyarınca "insanlığa karşı suçlar" kapsamına girmektedir. Ve bahsi geçen fiiller halen en ağır şekilleriyle başta Akrep/Tora hapishanesi olmak üzere Mısır hapishanelerinin tamamında uygulanmaya devam edilmektedir.

Muhammed Mursi, halkın oylarıyla görev yapmış bir cumhurbaşkanı olması hasebiyle Mısır için olduğu kadar Ortadoğu coğrafyası açısından da tarihe geçecek bir isim olmuştur. Sisi rejimi, hayattayken türlü haksızlıklara maruz bıraktığı Mursi'nin cenazesinin infiale sebep olmasından korkarak güvenlik seviyesini üst düzeye çıkardı. Mursi'nin cenazesi 18 Haziran sabahı saat 05.00'da sadece ailesinin ve avukatlarının katılmasına izin verilerek defnedildi.

Bu gelişme ile birlikte sadece Mısır'da değil, Ortadoğu'ya ilişkin hesaplarında yeniden yapılmaya başlanacağı beklenmelidir. Darbecilerin dışarıda en büyük destekçileri ABD ve Avrupa Birliği olsa da, bölgedeki en önemli finansörleri Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'dir. Şu ana kadar Batılı ülkeler Mısır'a 30 milyar dolarlık silah ve teçhizat vermişler, Suud ve Emirlik yönetimleri de 14 milyar dolarlık yardım yapmışlardır.

Siyonizmin bekçiliğini yapan Mısır cuntası, Batıdan ve özellikle Trump yönetiminden aldığı destekle ülke içinde her türlü hukuksuzluğu ve cinayeti işlerken, Mursi'nin ölümü bu hukuksuz rejimin ve dış destekçilerinin bölgesel projelerinde yeni bir aşamaya geçtiklerinin işareti olarak görülebilir. Hapiste bile olsa meşru bir liderin varlığı, dengelerin her an değişebileceği Ortadoğu'da emperyalistlerin planlarını bozabilecek bir riskfaktörü olarak görülmektedir. Yaşananlar göstermiştir ki, içeriden çıkma konusunda küçük bir ihtimal olsa bile, cunta ve onun destekçileri Mursi'nin

ve onun liderlik ettiği Müslüman kadroların potansiyeli ile yüzleşmekten hala korkmaktadır. Mısır'dan gelen ekonomik ve siyasi göstergeler bu yozlaşmış rejimin fazla uzun süremeyeceğini göstermektedir. Sisi cuntasının ortadan kalkması halinde Mısır'da hapiste bile olsa Batı ve Siyonizm karşıtı bir alternatifin bulunması emperyalistleri huzursuz etmiştir.

Mısır cuntasını bu kadar değerli kılan şey Siyonist rejimin korunmasında oynadığı roldür. Bu nedenle Mursi'nin öldürülmesi, Siyonistlerin Filistin ve bölge planlarından bağımsız olarak görülmemelidir. Eş zamanlı olarak bir yanda Kudüs ve Filistin'de saldırganlık artarken, aynı

anda Mısır'da operasyonlara hız verilmesi, ABD'nin yeni Ortadoğu planıyla ilgili görünmektedir.

Mursi'nin ölümü, halen Mısır cuntasının zindanlarındaki onbinlerce mazlum için durumundaha da kritik bir hal aldığını göstermektedir. Seçilmiş bir cumhurbaşkanının dahi ölümüne neden olan hapisane koşulları sıradan tutsaklar için çok daha ölümcül şartlar içermektedir. İşkence, taciz, öldürme ve daha onlarca hukuksuzluğun engellenmesi için sağduyuya sahip uluslararası toplumun en azından Mursi'nin vefatının ardından daha ciddi olarak harekete geçmesi gerekmektedir.

